

Veiligheidsplan Eigenaar:
schoolleider
Vastgesteld: februari 2022
Herzien: maart 2026

't Kleurenbos
vrijeschool voor basisonderwijs

Pestprotocol

*"Standvastig sta ik in het leven
Zeker betreed ik het levenspad
Liefde koester in de kern van mijn wezen
Hoop leg ik in al mijn daden
Vertrouwen breng ik in al mijn denken"*

Rudolf Steiner

Waarom dit protocol

Pesten blijft een verschijnsel dat op elke school en in elke klas kan opduiken. Als er niet adequaat wordt opgetreden, is pesten een hardnekkig verschijnsel en kan voor gepeste kinderen traumatische herinneringen aan de kindertijd opleveren. Daarom hebben wij een pestprotocol dat in werking treedt als dit ongewenste verschijnsel zich voordoet.

Wat is pestgedrag

Een definitie van het begrip pesten kan zijn:

“ Het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling van een of meer leerlingen door een klasgenoot of een groep van klasgenoten terwijl het slachtoffer niet (meer) in staat is zichzelf te verdedigen.”

Pesten is niet hetzelfde als plagen. Bij plagen is sprake van een machtsevenwicht en het komt incidenteel voor. Je mag daarbij voor jezelf opkomen en er zijn geen negatieve gevolgen. Plagen is een normaal verschijnsel in de kinderleeftijd, het hoort erbij.

Plagen

Gebeurt onbezonnen en spontaan.

Heeft geen kwade bijbedoelingen.

Duurt niet lang, gebeurt niet vaak en is onregelmatig.

Speelt zich af tussen “gelijken”.

Is meestal te verdragen of zelfs plezierig, maar het kan ook kwetsend of agressief zijn.

Pesten

Gebeurt met opzet: de pestkop (pestvogel) weet vooraf wie hij of zij zal pesten, op welke manier en wanneer.

De pestkop wil iemand bewust kwetsen of kleineren.

Kan lang blijven duren, gebeurt meer dan eens, is systematisch. Houdt niet vanzelf op na een poosje.

De strijd is ongelijk, de pestkop heeft altijd de overhand: de pestkop voelt zich zo machtig als het slachtoffer zich machteloos voelt.

De pestkop heeft geen positieve bedoelingen, wil pijn doen, vernielen of kwetsen.

Meestal één tegen één.

Meestal een groep (de pestkop, de meelopers en de supporters) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.

Plagen

De rollen liggen niet vast: soms plaagt de één, dan de ander.

Pesten

Het heeft een vaste structuur. De pestkoppen zijn meestal dezelfde persoon/personen. De slachtoffers ook. Als de slachtoffers wegvallen, kan de pestkop op zoek gaan naar een ander slachtoffer.

De pijn, lichamelijk of geestelijk, is draaglijk en van korte duur.

Als er niet op tijd wordt ingegrepen, kunnen de lichamelijke en geestelijke gevolgen ingrijpend zijn en lang nawerken.

De relaties worden na het plagen meteen hervat.

Het is niet makkelijk om na het pesten een evenwichtige relatie te vinden. Het herstel gaat moeilijk en traag.

De groep lijdt niet onder plagerijen.

De groep lijdt onder een dreigend, onveilig gevoel. Iedereen is angstig, de kinderen vertrouwen elkaar niet meer. Ze zijn niet erg open of spontaan en er zijn weinig vriendjes of echte vriendschappen in de groep.

Omgangsregels uit de Regenboogtraining

1. Wij zijn te vertrouwen
2. Wij helpen elkaar
3. Niemand speelt de baas
4. Wij lachen niet uit
5. Wij doen niet zielig

Aanvullend: Stop is stop en wij accepteren de oplossing van een volwassene.

Preventieve maatregelen

In het begin van ieder schooljaar wordt er in alle groepen expliciet aandacht besteed aan de omgangsregels. Deze regels worden positief en algemeen geformuleerd.

De sociale veiligheid en de sociaal-emotionele ontwikkeling wordt gewaarborgd middels onderstaande aanpak:

Het kan zijn dat incidentele aandacht voor pesten gedurende een periode structureel opgepakt moet worden. Als dit het geval is, worden ouders van de betreffende klas altijd op de hoogte gesteld. In de groepen waarin pesten is gesignaleerd, wordt gesproken met de pester(s), gepeste(n) en meelopers.

Uitgangspunt is de hele groep verantwoordelijk te maken voor het gedrag van elkaar. Hiervoor geldt de volgende afspraak:

- Als je ziet dat een kind gepest wordt, dan vertel je dat aan de leerkracht. Dat is geen klikken!

Stappenplan

1. Melden van het pesten
2. In kaart brengen van het probleem
3. Plan van aanpak
4. Evaluatie

Stap 1 Melden van het pesten

Allereerst wordt pestgedrag door de eigen klassenleerkracht waargenomen en dient ieder door een ander waargenomen pestgedrag bij de betreffende klassenleerkracht gemeld te worden.

De leerkracht meldt aan de collega's in de pedagogische vergadering dat hij/zij melding(en) heeft van pesten. ALLE leerkrachten weten er vanaf dit moment van!

Stap 2 In kaart brengen van het probleem

De leerkracht gaat nu proberen om het pestprobleem zo spoedig en helder als mogelijk in beeld te krijgen. Dit gebeurt door:

- Het horen van de gepeste(n) en diens ouders.
- Het horen van de pester(s) en diens ouders.
- Na het horen van de gepeste(n) en pester(s) worden de andere betrokkenen gehoord.

Stap 3 Het plan van aanpak

Indien de veiligheid van een klas, groep of individuele leerling niet meer gewaarborgd is en het probleem in kaart is gebracht, wordt in overleg met de intern begeleider en directie een plan van aanpak gemaakt. Het plan van aanpak wordt aangepast en afgestemd op de klas en situatie. Dit plan komt tot stand na het in kaart brengen van het probleem en het raadplegen van betrokken partijen voor advies.

Het begeleiden van de kinderen

In de kleuterklassen en de laagste klassen kunnen de vertelstof of andere pedagogische verhalen het probleem ter sprake brengen en ondersteunend werken bij het inzien van het probleem en het oplossen hiervan. Ook kan de pedagogisch sterk werkende autoriteit van de leerkracht de kinderen vrij vlot op een goed spoor terugbrengen.

Vanaf klas 3 gebeurt dit ook d.m.v. gesprek. Hierbij zullen twee achtereenvolgende stappen genomen worden:

- Een gesprek in kleinere kring met de direct betrokkenen.
- Een gesprek met de klas.

De gesprekken met de klas

Wij willen de weg van de "no-blame" aanpak gaan. Deze aanpak is een niet straffend model, dat een stappenplan hanteert om het probleem voor alle betrokkenen op een veilige manier op te lossen. De "no-blame" aanpak doet een beroep op de leerlingen om het probleem samen op te lossen. Het is een aanpak waarbij:

- Niemand beschuldigd wordt. Duidelijk moet worden wat het verschil is tussen plagen en pesten.
- WE duidelijk maken dat pesten niet gewenst is.
- Doel is dat je de pester(s) niet apart hoeft aan te pakken omdat de groep als geheel leert om corrigerend te handelen t.a.v. het pesten in de klas. En ook het verschil tussen klikken en melden van onrecht wordt besproken.

Bij deze aanpak wordt eerste de gepeste apart genomen en wordt het probleem besproken, dan wordt er een steungroep geformeerd om de gepeste te ondersteunen. Het probleem 'pesten' wordt in de klas besproken, zonder daarbij een schuldige te noemen (zie de punten hierboven). Na twee weken wordt gekeken of er verbetering is.

Inzet Regenboogtraining

Een mogelijke interventie is de inzet van de Regenboogtraining. Hiervoor wordt een trainer binnen de school gevraagd. Indien desbetreffende trainer zelf de leerkracht is, dan zal er nog een tweede trainer gevraagd worden.

Een ouderavond

Wanneer bovenstaande maatregelen geen verbetering opleveren, zal er een ouderavond gepland worden.

Het pestprobleem wordt centraal gesteld en alle ouders wordt gevraagd hun waarnemingen, ter verrijking en completering van het beeld, in te brengen. Heel belangrijk is dat er voor alle ouders een veilige sfeer wordt gecreëerd. Hierbij treedt geen polarisatie op en we spreken met vertrouwen in elkaar over het probleem, zonder elkaar te veroordelen of de schuldvraag te willen beantwoorden. Overigens moeten de ouders er ook op voorbereid worden dat de uitkomsten wel eens anders uitvallen dan men in eerste instantie dacht. Soms blijken de vermeende slachtoffers zelf de daders te zijn. Ook dan moeten we er zorg voor dragen dat we dit probleem samen oplossen.

Stap 4 Evaluatie

Bij afloop van de vooraf gestelde termijn van interventie, wordt het plan geëvalueerd. Het plan krijgt een vervolg of wordt afgesloten. In beide gevallen worden de ouders op de hoogte gebracht. Indien het plan een vervolg krijgt, wordt opnieuw ingestoken bij stap drie.

Indien er sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester, in het bijzijn van de pester, op de hoogte gesteld door de leerkracht van de ongewenste gebeurtenissen. Deze stappen verlopen volgens het [gedragsprotocol](#). De gemaakte afspraken worden vastgelegd in het leerlingdossier. De schoolleider wordt van de uitkomst op de hoogte gebracht.

Pedagogische adviezen en maatregelen (geldend voor pester en gepeste)

- Algemeen: Elkaars minder sterke kanten accepteren, de leerkracht dient hierin een voorbeeld te zijn (ergernis, gericht aan pester of gepeste, komt bij kinderen vaak sterk binnen, kinderen voelen zich afgewezen en zullen eerder volharden in hun niet gewenste gedrag).
- Extra aandacht besteden aan kinderen die later instromen in een groep. Deze kinderen zijn soms kwetsbaar en lopen een hoger risico om pester of gepeste te worden.
- Zorgvuldig invullen van een observatielijst tav sociale en emotionele ontwikkeling, de uitkomsten ook bespreken tijdens de klassenbespreking of Met de intern begeleider.
- Pedagogische ondersteuning bieden aan het gepeste kind. Het kind serieus nemen en betrekken in het zoeken naar een oplossing. Indien nodig, zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt.
- Pedagogische ondersteuning bieden aan het kind dat pest. Het kind helpen positieve relaties te Onderhouden, ook met kinderen die het niet vanzelfsprekend als vriendje of vriendin zou kiezen. Het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden. Het kind serieus nemen en betrekken in het zoeken naar een oplossing. Indien nodig, zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt.
- Alle kinderen in de groep betrekken bij het vinden van oplossingen van pestproblemen. Oplossingen zoeken waarbij de kinderen een actieve rol spelen.
- Ouders die zich zorgen maken over pesten, serieus nemen. Informatie geven over pesten.